

УДК 377+378

Комісарова І.В., Комісаров Ю.О., студенти гр. 011м-22з-1 ІГСН

Науковий керівник: Козинець І.І., к.пед.н., доцент кафедри філософії і педагогіки
(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

ТЕХНОЛОГІЇ ВИМІРЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ЯКОСТІ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

В системі сучасної освіти існують певні критерії та елементи, за якими повинні відповідати результати навчання вищої освіти для забезпечення їх якісного оцінювання та які можна застосувати і до здобувачів фахової передвищої освіти. Відповідно до рекомендацій [1] це:

- формулювання, які треба чітко та зрозуміло окреслити щодо змісту вимог до здобувачів фахової передвищої освіти;
- діагностичність, тобто об'єктивні визначення результатів, їх досягнення/недосягнення;
- вимірюваність, тобто існує спосіб і шкала для вимірювання, прямими або непрямими методами, рівнів досягнення складних результатів навчання;
- формулювання побудовані відповідно до узгоджених правил.

Отримуючи інформацію чи то якісну, чи то кількісну, необхідно мати її характеристику. Таку характеристику можна отримати на основі кваліметричного підходу, який передбачає кількісний опис якості предметів або процесів.

Однією з широко застосовуваних у кваліметрії процедур є процедура шкалювання – присвоєння балів або інших цифрових показників досліджуваним характеристикам [2].

В освітньому процесі існують поняття «оцінювання» та «оцінка».

«Оцінювання» - це процес, спосіб і результат установа ступеня відповідності засвоєних студентом знань, навичок і умінь цілям і задачам навчання [3]. Це не просто фіксація того засвоїв чи не засвоїв студент матеріал, це інформація про те, чи зміг студент сформувати свої знання та вміння при вивченні певного матеріалу. Це якісний критерій, який дає можливість визначити рівень певного об'єкта оцінювання: виступ на конференції, відповідь на екзамені тощо.

«Оцінка» - це чисельний еквівалент, узагальнене відображення оцінювання. На відміну від оцінювання, оцінка має кілька рангових значень якоїсь кваліметричної шкали, що дозволяють дати узагальнене, цілісне уявлення про результати навчання студента, що забезпечує можливість порівняння рівнів підготовки студентів [2].

У педагогіці використовуються чотири основні типи вимірювальних шкал: шкали найменувань (або номінальні); інтервальні шкали; шкали порядку (або рангові); шкали відношень (або пропорцій).

Шкали найменувань (або номінальні) – це обмежені шкали. Вони класифікують об'єкти за назвою (наприклад, прізвища студентів, назви груп тощо). Цим ознакам надаються певні числа (код), що створює зручності при подальшій обробці даних.

Оцінки номінальних шкал некоректно піддавати математичній обробці – обчислювати середнє значення та інші характеристики розподілу.

Інтервальні шкали характеризується тим, що інтервали між об'єктами можуть бути виміряні. Приклад такої шкали є бали, пов'язані зі змістом (трудомісткістю і складністю) частин завдання.

Шкали порядку (або рангові) - об'єкти розташовуються в послідовний ряд за проявом відповідної властивості. Значення вишиковуються в варіаційний ряд, тобто у порядку зростання величин і групуються вже в класи, яким присвоюється ранг (місце). Приклад: шкала ранжування абітурієнтів по сумарному балу тих, хто вступив до

закладу освіти або ранжування студентських досягнень за результатами екзаменаційної сесії тощо.

Шкали відношень (або пропорцій) - це інтервальна шкала з встановленням істинної точки відліку. Відношення будь-яких двох точок шкали і двох будь-яких інтервалів не залежить від одиниці виміру. Прикладом такої шкали є відсоток виконання однорідних контрольних завдань, відсоток правильних відповідей при тестуванні тощо[2].

У педагогічних дослідженнях найбільш уживаними є шкали найменувань, порядку та відношень. Вони є основою для здійснення статистичних розрахунків щодо вимірювання освітньої якості в закладах освіти.

У закладах фахової передвищої освіти України діють декілька систем оцінювання:

1) 12-бальна шкала (система) оцінювання навчальних досягнень із предметів загальноосвітньої підготовки на підставі загальних критеріїв та критеріїв з кожного навчального предмета, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 05.05.08р. № 71 (освітньо-професійної програми фахового молодшого бакалавра на основі базової середньої освіти);

2) 4-бальна шкала оцінювання навчальних досягнень студентів з гуманітарної, соціально-економічної, природничо-наукової, професійної та практичної підготовки оцінюються («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»);

3) 200-бальна шкала зовнішнього незалежного оцінювання. Таблиця переведення тестових балів у рейтингову шкалу від 100 до 200 балів оприлюднюється Українським центром оцінювання (УЦОЯО) тільки після перевірки правильності виконання завдань кожного учасника тестування та визначення порогового бала «склав / не склав».

У зв'язку з бойовими діями на території України в 2022 році був проведений мультипредметний тест замість зовнішнього незалежного оцінювання. Випробування містило три блоки завдань: з української мови, математики, історії України, що визначено наказом УЦОЯО [3].

Ця 200-бальна шкала зовнішнього незалежного оцінювання використовується при складанні рейтингів для вступу в заклади передвищої освіти на базі 11 класів та в заклади освіти III-IV рівня акредитації.

4) У деяких коледжах оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС (з англ. European Credit Transfer System - ECTS). Суть системи полягає у тому, що студент, який складає заліки та іспити, має отримати не лише оцінку за кожен з них, але й певну кількість кредитів ЄКТС. Тобто, якщо студент, наприклад, переводиться до іншого закладу освіти і деякі навчальні дисципліни співпадають за назвою, змістом та кількістю кредитів, то такі дисципліни можуть бути йому пере зараховані без додаткового складання.

В Дніпровському фаховому коледжі енергетичних та інформаційних технологій на першому курсі навчання (на базі 9 класів) використовують 12-бальну шкалу (систему) оцінювання навчальних досягнень із предметів загальноосвітньої підготовки. А вже починаючи з другого курсу, коли з'являються в навчальних планах предмети професійного спрямування, оцінення навчальних досягнень проходить за системою ЄКТС.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми з усіх дисциплін навчального плану за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за традиційною шкалою (5-«відмінно», 4-«добре», 3-«задовільно», 2-«незадовільно») з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для кожної окремої дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою навчальної дисципліни. Студент повинен отримати оцінку з кожної теми по предмету. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль як

теоретичної та практичної підготовки. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали із однієї шкали в іншу згідно правил, які затверджені на засіданні педагогічної ради коледжу.

Використовуючи дані результати академічної успішності за результатами складеної студентами екзаменаційно-залікової сесії формується рейтинг студентів бюджетної форми навчання, за яким визначаються стипендіати (згідно «Правил призначення та виплати стипендій здобувачам освіти в ДФКЕІТ»). Цей показник встановлюється у відсотках (у діапазоні від 40 до 45) фактичної кількості здобувачів освіти денної форми навчання, які навчаються за регіональним замовленням на певному відділенні, курсі за певною спеціальністю станом на перше число місяця, наступного за датою закінчення семестрового контролю згідно з навчальними планами для відповідних відділень, курсів та спеціальностей.

Таким чином, для реалізації процедури якісного освітнього вимірювання обов'язково має бути вибрано об'єкт дослідження та шкала, яка призначена для фіксації результатів вимірювання[4].

Перелік посилань:

1. Наказ Міністерства освіти і науки України № 918 від 13.07.2020 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів фахової передвищої освіти».

URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f0/d5d/48d/5f0d5d48d9657591717806.pdf>

2. Педагогіка вищої школи: підручник В. П. Головенкін; 2-ге вид., переробл. і доповн., Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2019. 290 с.

3. Наказ УЦОЯО від 11.05.2022 № 33. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/Nakaz-UTSOYAO-33-Narakterystyka-NMT_2022.pdf

4. Основи педагогічних вимірювань: навч.-метод. посіб., І. П. Анненкова, Н. В. Кузнєцова [та інш.]. Одеса: 2021. 210 с